

STORTINGET

Innst. 185 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:36 S (2021–2022)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristoffer Robin Haug og Rauand Ismail om en kvitteringsordning ved personkontroller

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det innføres en obligatorisk kvitteringsordning som sikrer at det alltid deles ut en kvittering til personer som er gjenstand for personkontroller i regi av politi og tollmyndigheter.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wettrhus Thorsvik, viser til at represen-

tantforslag om en kvitteringsordning ved personkontroller behandles i denne innstillingen. Komiteen viser også til brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 18. januar 2022 om departementet sin vurdering av forslaget. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen merker seg den offentlige debatten om «etnisk profilering» og det mange opplever som tilfeldige stopp av politiet.

Komiteen viser til at politiet i Oslo, sammen med Oslo kommune, allerede på sensommeren 2021 signaliserte i media at de ville utrede et slikt registreringssystem.

Komiteen viser videre til budsjettet for 2022, der man skal gjennomføre en pilot på kvitteringsordning i Oslo.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at politiet er avhengig av tillit for å kunne gjøre jobben sin på en god måte. Mange opplever at de blir stoppet av politiet på bakgrunn av hudfargen sin. Det er behov for mer kunnskap om omfanget av en slik praksis, både for politiets del, for de som stadig opplever å bli stoppet, og for å utvikle god politikk for å motvirke dette. Flertallet viser til at Likestillings- og diskrimineringsombudet og flere sivilsamfunnsorganisasjoner lenge har etterspurt en kvitteringsordning.

Flertallet viser til budsjettforliket, verbalpunkt 68, der Stortinget ber regjeringen gjennomføre en pilotordning i Oslo med teknisk løsning for sikring av notoritet for personkontroller som politiet foretar dersom den som blir kontrollert, vil la seg registrere. Ordningen skal innebære at den som blir stoppet, kan motta en bekreftelse på kontrollen. Flertallet ser positivt på at en slik ordning nå blir prøvd i Oslo. Å utvikle den tekniske

løsningen for en kvitteringsordning, og få erfaring med bruken i praksis, er nyttig med tanke på en senere utrulling på nasjonal basis.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg representantforslaget om kvitteringsordning ved personkontroller, og den offentlige debatten rundt denne problemstillingen. Disse medlemmer oppfatter at den norske debatten om dette temaet er inspirert av tilsvarende debatter i andre land, uten at det er påvist at forholdene i Norge begrunner å løfte en slik debatt.

Disse medlemmer viser til at grunnpremisset for at det skal være behov for en kvitteringsordning, er at norsk politi har en rasistisk anlagt praktisering av sine personkontroller. Disse medlemmer bestrider dette grunnpremisset på det sterkeste, og vil fremheve at norsk politi er blant det desidert beste i verden hva gjelder utdannelsesnivå og faglig integritet. Forutsetningen for at det er behov for en slik ordning som forslaget går ut på, er følgelig ikke til stede. Disse medlemmer vil fremheve at en støtte til forslaget vil innebære en mistenkeliggjøring av norsk politi som det ikke finnes saklig grunnlag for. Videre innebærer forslaget at det adresseres en problemstilling som ikke er reell under dagens norske forhold.

Disse medlemmer har tillit til at norsk politi utfører sine personkontroller etter en profesjonell vurdering av behovet for slik kontroll, og vil ikke støtte et forslag som insinuerer at politiets vurderinger er rasistisk motivert. Disse medlemmer vil følgelig uttrykke sin motstand mot forslaget.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det er viktig å arbeide for økt tillit til politiet i befolkningen, særlig blant minoriteter. I et liberalt demokrati skal alle kunne være seg selv og leve det livet de selv ønsker. Det er majoritetens plikt å sørge for at minoriteter blir godt ivaretatt og får utfolde seg.

Dette medlem viser til at FNs menneskerettighetsråd i en rapport fra april 2018 uttrykte bekymring

for at politiet i Norge driver med etnisk profilering. Rådet anbefalte å gjennomgå utlendingsloven for å sikre at det ikke skjer forskjellsbehandling basert på utseende, hudfarge eller etnisk/nasjonal opprinnelse.

Dette medlem viser til at Den europeiske kommisjon mot rasisme og intoleranse (ECRI) i 2008 kom med en anbefaling til Norge om å se nærmere på «racial profiling», særlig knyttet til «stopp og sjekk» utført av politi og tollpersonale.

Dette medlem viser til at Diskrimineringsnemnda i april 2021 fattet et vedtak hvor den konkluderte med at en person hadde blitt ulovlig diskriminert av politiet på grunn av etnisitet (Sak 20/175). Diskrimineringsnemnda la til grunn at klageren hadde blitt stoppet langt oftere enn befolkningen ellers, og at begrunnelsen for dette var hans etnisitet. Ettersom denne forskjellsbehandlingen verken hadde et saklig formål eller var forholdsmessig overfor klageren, konkluderte nemnda med at politiet hadde utsatt klageren for diskriminering.

Dette medlem viser til at en kvitteringsordning innebærer at politiet skal loggføre når de stopper folk på gata, at denne statistikken blir offentlig tilgjengelig, og at de som blir stoppet, får en kvittering med en begrunnelse for hvorfor de har blitt stoppet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:36 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristoffer Robin Haug og Rauand Ismail om en kvitteringsordning ved personkontroller – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 8. mars 2022

Per-Willy Amundsen
leder

Kamzy Gunaratnam
ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Justiskomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Deres ref.

Vår ref.
21/6563 -

Dato
18.1.2022

Dokument 8:36 S (2021-2022) – representantforslag om en kvitteringsordning ved personkontroll: Svar på anmodning om uttalelse

Jeg viser til representantforslag om innføring av en obligatorisk kvitteringsordning som sikrer at det alltid deles ut en kvittering til personer som er gjenstand for personkontroller i regi av politi og tollmyndigheter. Justiskomiteen har bedt om en uttalelse fra Justis- og beredskapsdepartementet i forbindelse med behandlingen av forslaget.

I representantforslaget vises det til at Politidirektoratet har startet et arbeid med å styrke tilliten til politiet, der en kvitteringsordning er et av tiltakene som skal vurderes. Forslagsstillerne mener det er positivt at dette arbeidet er igangsatt, og også at byrådet i Oslo ønsker å iverksette et prøveprosjekt for en kvitteringsordning. Forslagsstillerne mener imidlertid uansett at Stortinget bør vedta at en slik ordning må komme på plass.

Jeg mener i likhet med forslagsstillerne at det er viktig å finne frem til en løsning som er praktisk og teknisk tilpasset politiets arbeid, og at det tas hensyn til de funn og erfaringer som etter hvert fremkommer av de kartlegginger som er igangsatt av politiet.

Stortinget har gjennom budsjettbehandlingen bedt regjeringen gjennomføre en pilotordning i Oslo med teknisk løsning for sikring av notoritet for personkontroller som politiet foretar, dersom den som blir kontrollert vil la seg registrere. Ordningen skal innebære at den som blir stoppet kan motta en bekreftelse på kontrollen. Som det fremgikk av mitt svar på spørsmål nr. 672 til skriftlig besvarelse fra

stortingsrepresentanten Amundsen, følges anmodningen opp som ledd i det omfattende arbeidet med en ny plan for politiets arbeid med mangfold, dialog og tillit som høsten 2020 ble igangsatt av Politidirektoratet. Planen utvikles i dialog med politidistrikter og særorganer i politiet. Målet er å bidra til å sikre likeverdige tjenester for alle grupper i samfunnet, og til at politiet opptrer og kommuniserer rettferdig og respektfullt overfor innbyggere og samarbeidsaktører i alle situasjoner. Oslo politidistrikts samarbeid med Oslo kommune om en pilotordning som tilrettelegger for at det kan tilbys og utstedes en bekreftelse på gjennomført personkontroll, er en del av dette arbeidet. Pilotordningen vil gi oss nyttig kunnskap og erfaring om hvordan publikum oppfatter en slik ordning.

I svaret på spørsmål nr. 672 understreket jeg at det er viktig å se denne typen tiltak i sammenheng med øvrige tiltak som bidrar til økt tillit til politiet generelt, og til gjennomføringen av personkontroller spesielt. Tiltaket bør evalueres for å se om det har ønsket effekt, men også for å avdekke eventuelle utilsiktede konsekvenser.

Det er min vurdering at det både vil være uheldig og lite hensiktsmessig om Stortinget nå skulle vedta at en ordning må komme på plass før pilotordningen er gjennomført og evaluert.

Med hilsen

Emilie Mehl